

אוצרות רבות

שלום רב,

במלאת 40 שנים לפטירתה של המשוררת זלדה החלטנו להקדיש את הפרויקט "אוצרות רבות" לזכר דמותה, רוחה ושיריה. בהתאם לכך אמנים אשר רוצים לקחת חלק בפרויקט מתבקשים להציע תהליכים אמנותיים המתכתבים באופן מסוים עם זלדה ויצירותיה.

זלדה הייתה אשת רוח, אשת חינוך, אוהבת אדם ואוהבת ישראל, זלדה היוותה בעבר ועד היום דמות אשר ראוי ללכת לאורה, וראוי להעניק לה נוכחות ביצירות תרבות חדשות. על מנת לאפשר לאמנים המעוניינים להשתתף בפרויקט "אוצרות רבות" לבנות תהליך אשר מתכתב עם זלדה כתבנו את הדף המציג הזה. בדף זה תמצאו פירוט קצרצר אודות זלדה וטעימה משיריה על מנת לאפשר חיבור לרוח המיוחדת שהביאה לעולמנו, וכך למצוא את האופן הייחודי שלכם להעניק לרוח זו ביטוי בישראל 2024, באמצעות התהליכים האמנותיים והחברתיים אותם תובילו.

פנאי

היה לנו אוצר סמוי של פנאי
עדין כאויר הבקר.
פנאי של ספורים, דמעות, נשיקות
וחגים.
פנאי של אמא, סבתא, והדודות
יושבות בנחת בסירה
של זין,
שטות אט-אט
בדוגית השלום
עם הירח ועם המזלות.
(מתוך: פנאי, זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1967)

בשירה "פנאי" (אשר שם הפרויקט, "אוצרות רבות", נבחר בהשראת השורה הראשונה בשיר) מתארת זלדה פליאה והתרגשות גדולה מהזכות של משפחתה להיות ביחד. מהדבר הפשוט והמוכר, מהזכות להיות שותפים לפנאי עדין, כשפתה. הזכות להיות שותפים לפנאי אשר לוקחים בו חלק גם הירח והמזלות, פנאי אשר מכנה אותו זלדה – "אוצר סמוי".

שיר זה יכול להיות לנו השראה לאיכות שאנו מבקשים לחשוף במפגש של האמנים עם בני הגיל השלישי – אוצר סמוי של פנאי.

אוצרות רבות

זלדה שניאורסון-מישקובסקי (1914-1981), משוררת ישראלית, עלתה מרוסיה לישראל, הייתה מורה ואשת חינוך ולצד פעולתה האמנותית כמשוררת גם עסקה בציור. זלדה פרסמה את ספרה הראשון בגיל 53. שיריה וכתביה עוסקים באדם, בחיי היומיום והשגרה, בקשר בין אנשים, באמונה הגדולה, בקדושה, בפלאי, בנשגב ובטבע.

בהמשך מצורפות דוגמאות של שירים וקטעים קצרים מיצירותיה של זלדה, על מנת לעורר השראה לבניית תוכן המפגשים ותוצר התהליך אותו אתם/אתן תגישו. אנו מקווים ומאמינים שתהנו ותגלו איזו שושנה חדשה בזלדה ואף בכם.

בהצלחה!

צוות אוצרות רבות

אוצרות רבות

מכתב לילד

פְּעָמִים אָנִי חוֹשֶׁבֶת
שֶׁהַחֶטָּא הַנּוֹרָא וְהָאֶפֶל בְּיוֹתֵר שֶׁל הָאָדָם
הוּא לְחִשּׁוֹב רְעוּת עַל עֲצָמוֹ

אָנִי קוֹרֵאת לָךְ
לְהֵבִיט עַל עֲצָמוֹ 'בְּעֵינֵי הַשְּׂכָנִים'
וְלֹא בְּעֵינֵי הָאֵין סוּף

הַחַיִּים יְכוּלִים לִהְיוֹת
וּצְרִיכִים לִהְיוֹת
יְקָרִים וּמְפֹאָרִים

(מתוך מכתב לילד דוד צבי הילמן)
התגלה בשנת 2015, נכתב בשנות השלושים של המאה שעברה.

שני יסודות

הַלְהֵבָה אוֹמֶרֶת לְבָרוּשׁ
כְּאֶשֶׁר אָנִי רוֹאָה
כְּמָה אֶתָּה שְׂאֵנָן
כְּמָה עוֹטָה גְאוּן
מִשְׁהוּ בְּתוֹכִי מִשְׁתּוֹלֵל
אֵיךְ אֶפְשֶׁר לְעֵבֵר אֶת הַחַיִּים
הַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה
בְּלִי שְׂמִיץ שֶׁל טְרוּף
בְּלִי שְׂמִיץ שֶׁל רוֹחַנִיּוֹת
בְּלִי שְׂמִיץ שֶׁל דְּמִיוֹן
בְּלִי שְׂמִיץ שֶׁל חֲרוּת
בְּגֵאוּת עֲתִיקָה וְקוֹדֶרֶת.
לוֹ יִכְלְתֵנִי הַיִּתִּי שׁוֹרְפֶת
אֶת הַמִּמְסָד
שְׂשֵׁמוֹ תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה
וְאֶת הַתְּלוֹת הָאֲרוּרָה שְׁלֶךְ
בְּאֶדְמָה, בְּאֵוִיר, בְּשֶׁמֶשׁ, בְּמִטְרָ וּבְטַל.
הַבְּרוּשׁ שׁוֹתֵק,
הוּא יוֹדֵעַ שְׂיֵשׁ בּוֹ טְרוּף
שְׂיֵשׁ בּוֹ חֲרוּת
שְׂיֵשׁ בּוֹ דְּמִיוֹן
שְׂיֵשׁ בּוֹ רוֹחַנִיּוֹת
אֵךְ הַשְּׁלֵהֶבֶת לֹא תִבִּין
הַשְּׁלֵהֶבֶת לֹא תֵאֱמִין.

(מתוך: שנבדלו מכל מרחק, זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1984)

אוצרות רבות

דומה ליבי לתינוק

דומה ליבי לתינוק אילי
שאל ים שואג ירוץ כמו אל דוד,
ששלהבת לו אח פלאי,
ששואל את בוראו –
מה זה? וכיצד?
דומה ליבי לתינוק רב אמן
שמראה לזר
דמעתו ונגעיו.
דומה ליבי לתינוק קטן
שנכסף לשחק בטורם ישן
והוא רץ ונופל – רץ ונופל.

(גיליון 21 – הו', זלדה, 2021)

רק לב נשבר

רק לב נשבר יודע
לבקע אליך דרך
מבעד
לקרחוני הכפירות
רק לב שאין לו על מה
להשען בתהום
רק לב שאין לו על מי
להשען בעולם
נשען על אורך
בלבד.
רק לב נשבר
יבא אליך
יסע וילך.

(מתוך: גני האין, זלדה, עמותת זלדה ויצירתה, 2020)

אוצרות רבות

כל שושנה

כל שושנה היא אי
 של השלום המבטח,
 השלום הנצחי.
 בכל שושנה מתגוררת
 צפור ספירית
 ששמה "וכתתו".
 ונדמה
 כה קרוב
 אור השושנה,
 כה קרוב
 נחוהה,
 כה קרוב
 שקט העלים,
 כה קרוב
 אותו אי –
 קח סירה
 וחצה את ים האש.

(מתוך: פנאי, זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1967)

מתוק להתפלל

מתוק להתפלל על זה שעבר ברחוב ובעינו עצבות.
 לשכח את עניי בגלל אלמוני שצעד ב'תמות.
 מתוק ללכת להרים להשתחוות אפים
 לבקש אהבה בשביל אחת שהיא לא אני.
 ולשכח את עצמי.

(מתוך: ציפור אחוזת קסם, זלדה, עמותת זלדה, 2014)

לא ארחף בחלל

לא ארחף בחלל
 משלחת רסן
 פן יבלע עגן
 את הפס הדקיק שבבלבי
 שמפריד בין טוב לרע

אין לי קיום
 בלי הברקים והקולות
 ששמעתי בסיני.

(מתוך: שנבדלו מכל מרחק, זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1984)

אוצרות רבות

דברים 'בלתי חשובים'

הקשבנו פעם לפטפוט של ציפורים מאחורי הלון הכיתה, זה היה ימים אחדים אחרי ששמחנו בענף פורח של שקדייה שהביאה לנו מזל ביום גשם חשוך. אמרה זהבה: 'מכל דבר לא חשוב אנחנו עושים דבר חשוב'. אבל אני הרהרתי, שהלב מלא דברים 'בלתי חשובים' ושאחרי כמה שנים, גם אני וגם הן נזכור אולי רק את הדברים 'הבלתי חשובים'. אני אזכור אולי רק כמה יפה היתה לאה ביום מעונן אחד, ואיך הציעה ברבע עין שחורה מעבר לספר. ואת שמחה שבאה אלינו אחרי מחלתה, זרה לגמרי, וכאילו בשמלת זכוכית. ואולי אזכור רק את אהובה שרקדה עם בובתה השבורה כשג'ון איטהי דולק בעיניה.

אחרי הרבה, הרבה שנים נשכח בוודאי כולנו את 'הדברים החשובים' ונזכור אולי רק את הניחוח הקבשי הדק של ענף פורח, שהיה פעם ביום גשם בכיתה.

חיפה וירושלים (1938-1943)

(מתוך: ציפור אחזת קסם, זלדה, עמותת זלדה, 2014)